

Generatie X1

Cakewalk Sonar is herboren als X1 en heeft een volledig nieuw ontworpen interface. Ook de werkwijze is flink onder handen genomen: eens kijken hoe dat bevalt.

door Eppo Schaap > eppo@interface.nl

INFO

- **Prijs incl/excl:** zie tabel
- **Distributie:** Roland Benelux
- **Internet:** www.cakewalk.com

De eerste grote verandering aan de nieuwste editie van Cakewalk Sonar zien we al in de winkel. Er zijn namelijk niet twee, maar drie verschillende versies en die zijn ook nog eens opvallend scherp geprijsd. Essential is de kleinste en kost nog geen honderd euro, Studio is de middenklasser en in Producer krijg je voor een net bedrag het volle pakket aan functies, plug-ins en instrumenten (zie tabel).

De toevoeging X1 geeft volgens Cakewalk aan dat we te maken hebben met een nieuwe Sonar-generatie. En dat klopt ook wel. Kijk maar naar de interface: die is niet alleen opnieuw vormgegeven, maar werkt ook compleet anders dan in de vorige versies. In deze zogenaamde Skylight-interface zijn een aantal vaste elementen toegevoegd om hem zo consistent mogelijk te maken. Zo is er de Browser, waarin je allerhande bestanden, presets, instrumenten en plug-ins kunt beheeren. De Inspector geeft in twee kolommen uitgebreide informatie over het geselecteerde element. Je stelt hier alles in wat maar enigszins relevant is voor een geselecteerde track. De Multidock is een verzamelaars van verschillende vensters, waartussen vervolgens overzichtelijk met tabbladen kan worden geschakeld.

Hoe meer vensters, hoe meer behoefte er

ook is aan organisatie. De indeling van al deze vensters kun je daarom opslaan als screensets, die je met de toetsen 1 t/m 9 op het computertoetsenbord kunt kiezen. Als je zo'n screenset op slot zet, keert hij telkens weer terug naar de oorspronkelijke stand als je (nogmaals) op de bijbehorende cijfertoets drukt. Je kunt er ook voor kiezen om Sonar alle schermwijzigingen die je aanbrengt te laten onthouden. Een screenset wordt dan telkens in zijn laatste samenstelling opgeslagen met een project.

Automatisch gereedschap

De verschillende gereedschappen waarmee je bewerkingen uitvoert, zijn gerangschikt in een palet. Je kunt met de hand het gereedschap kiezen dat je denkt nodig te hebben, maar er is ook een automatische stand, waarin het muisgereedschap zich zo goed en snel mogelijk aanpast aan de functie die je op dat moment nodig hebt. Zo kun je zonder extra handelingen in de Piano Roll de velocity van noten wijzigen door een balkje aan de bovenkant beet te pakken. Ook kun je verschillende bewerking uitvoeren aan een audioclip, afhankelijk van waar de muis zich bevindt – de veranderende muiscursor geeft de actieve functie aan. Dit doet nog het meest aan Steinberg's Wavelab denken. Het nieuwe palet is een duidelijke verbetering ten opzichte van

de steeds voller wordende gereedschapskist van eerdere versies van Sonar.

Horizontaal en verticaal

De matrix is een nieuw scherm, waarin je in rijen en kolommen bestanden kunt triggeren. Het is niet moeilijk te raden waar de ontwikkelaars hun inspiratie voor de Matrix vandaan hebben. Allereerst uit het Cakewalk pakket Project 5 (waarvan de ontwikkeling is gestopt), maar ook uit Ableton Live. En dat geeft Sonar weer een heel nieuwe dimensie. De matrix kan wav-, rex-, en midbestanden of groove clips afspelen en alles wat je realtime in dit scherm doet, kun je als clip opnemen. Uiteraard kunnen ook vrijwel alle knoppen realtime worden geactiveerd vanaf een externe controller.

Nieuwe plug-ins

Cakewalk werd altijd al geleverd met een groot assortiment plug-ins, maar met elke versie komen er nieuwe bij, die de audiokwaliteit steeds weer verbeteren. Zo vind je in Sonar X1 Producer twee nieuwe, zeer uitgebreide plug-ins voor bewerking van zang en drums. Ze hebben allebei dubbele saturation (bij in- en uitgang) eq, compressie/expansie en delay. De VX-64 (voor vocals) voegt hier een de-esser en een doubler aan toe, terwijl de PX-64 (voor drums en percussie) een transient shaper meebrengt en een uitgebreidere eq. De vijf bewerkingsecties in de plug-in kunnen eenvoudig met pictogrammen in iedere gewenste volgorde worden geslept. De VC-64 is een hoogwaardige vintage compressor: die kennen we nog van vorige versies, maar hij blijft intrigerend en nuttig.

Effect Chains is een nieuwe functie die op verzoek van veel Sonar-gebruikers geïmplementeerd is. Hiermee kun je veel gebruikte configuraties van verschillende effecten achter elkaar als preset opslaan en in andere mixerkanalen of projecten weer oproepen. Niet sensationeel, wel erg handig.

En als we het dan toch over audiobewerking en -mastering hebben, dan mag het nieuwe Pro Channel niet onvermeld blijven. Dit is de high-end channel strip die in de Producer-versie voor elk audiokanaal beschikbaar is. Je vindt er twee soorten vintage compressors, een hoogwaardige eq en een buizenverzadigingssectie. De routingvolgorde van deze

drie componenten kun je eenvoudig aanpassen door te slepen met de muis. Verder heeft Sonar X1 Producer met de LP-64 EQ en LP-64 Multiband Compressor ook nog twee hoogwaardige linear phase plug-ins aan boord voor mastering-doelinden.

Nieuwe instrumenten

Gebruikers van Sonar X1 Studio en Essential krijgen slechts een deel van het totale pakket aan instrumentklanken meegeleverd. Maar die plug-ins zijn zeker niet slecht. Zo vind je in alle versies Studio Instruments, met een virtuele drummer, basgitarist en elektrische

pianist, die met goede en redelijk aanpasbare samplingsets werken. Si Strings geeft je zelfs de beschikking over een compleet strijkorkest. Tijdens het spelen zien we op de interface de strijdstokken over de snaren dansen. Maar niet alleen de graphics zijn leuk, ook de klanken van de Si-instrumenten zijn van goede tot zeer goede kwaliteit. Ze steken in ieder geval met kop en schouders uit boven de GM sounds van de allround sample players die we al kenden uit Sonar.

Het Cakewalk Sound Center is ook een nieuw virtueel instrument. Hiermee komt een deel van het klankenpakket van de Producer-versie ook beschikbaar voor gebruikers van

>>

Loops en andere bestanden starten als in Project 5 en Live: in het matrixvenster kan het allemaal

De nieuwe vocal strip, met onder andere tube-eq, saturation (in- en uitgang) en een de-esser

Realistische drumklanken en drumpatronen: ook in de kleinere versies van Sonar

Strijdstokken dansen over de snaren... en het klinkt nog goed ook

Goede classic basgitaarsounds: je ziet de tonen realtime op de hals verschijnen

Versies

Sonar X1 is er in drie versies: **Essential**, **Studio** en **Producer**. In de tabel vind je een overzicht van de belangrijkste verschillen en overeenkomsten.

Sonar X1 Producer Sonar X1 Studio Sonar X1 Essential

functie	onbeperkt	onbeperkt	64
aantal audiotracks	onbeperkt	onbeperkt	onbeperkt
aantal miditracks	32-bit float	32-bit float	32-bit float
max bit rate	192 kHz	192 kHz	192 kHz
max sampling rate	✓	✓	(alleen x86)
native 64-bit Windows-ondersteuning	✓	✓	✓
Skylight gebruikersinterface	✓	✓	✓
Pro Channel	✓	✗	✗
surround	✓	✓	✗
Audio Snap	✓	✓	✗
V-Vocal	✓	✓	✗
Effect Chains	✓	✓	✓
Matrix View	✓	✓	✓
Step Sequencer 2.0	✓	✓	✓
video import/export	✓	✓	✓
cd's branden	✓	✓	✓

Plug-ins	✓	✓	✓
Half Rack FX	✓	✓	✓
Cakewalk DSP-FX	✓	✓	✓
Boost 11	✓	✓	✓
Sonitus EQ en REV	✓	✓	✓
IK Multimedia X-GEAR	✗	✓	✓
Native Instruments Guitar Rig 4 LE	✓	✗	✗
T & S effectserie	✓	✓	✗
Sonitus FX suite (11x)	✓	✓	✗
Channel Tools	✓	✓	✗
Channel Strip FX:			
• PX-64 percussion strip	✓	✗	✗
• VX-64 vocal strip	✓	✗	✗
• VC-64 vintage channel	✓	✗	✗
LP-64 multibandcompressor	✓	✗	✗
Perfect Space convolutiegalm	✓	✗	✗

Instrumenten	Pro	LE	LE
Studio Instruments:			
SI Drums, SI Bass,	✓	✓	✓
SI E Piano, SI Strings	✓	✓	✓
Cakewalk Sound Center	✓	✓	✓
Dimension	Pro	LE	LE
Square 1	✓	✓	✓
Roland Groove Synth	✓	✓	✓
Cakewalk TTS-1	✓	✓	✓
RGC Instrument Suite: Z3Ta+,	✓	✓	✗
Pentagon1, SFZ+, PSYN II	✓	✓	✗
Rapture LE	✓	✓	✗
RXP	✓	✓	✗
Session Drummer 3	✓	✗	✗
Beatscape	✓	✗	✗
TruePianos Amber	✓	✗	✗

Prijs € 389,- € 179,- € 89,-

>> de goedkopere Sonar-pakketten. Je vindt hier onder andere samples en patches uit Dimension Pro, Rapture en andere instrumenten, gerangschikt in categorieën. Voor elke klank zijn er enkele basisparameters geprogrammeerd, die met een van de acht standaard draaiknoppen onder in de interface kunnen worden bijgesteld. Ook is er voor veel klanken een drukknop waarmee je een klankvariatie kunt oproepen. Helaas kun je maar weinig aan de klanken veranderen. Een instelbare attack en release zou bijvoorbeeld al erg handig geweest zijn. Hiermee zou je veel instrumenten (de string ensembles bijvoorbeeld) veelzijdiger kunnen toepassen.

Gitaarsounds

Voor de gitarist bevat Sonar Producer een lite-versie van Native Instruments Guitar Rig 4. Hiermee heb je een flink aantal amps, cabinets en effecten tot je beschikking, die je intuïtief met de muis kunt configureren. Ook zijn er genoeg presets om op je gemak een goede basissound te zoeken. Bezitters van Sonar X1 Studio en Essential krijgen geen Guitar Rig maar IK Multimedia's X-Gear: ook een goed pakket, maar minder uitgebreid.

Midi forever

Door de enorme grootte van het pakket zou je bijna vergeten dat Sonar ook nog een uitgebreide midisequencer is. Omdat midi ook wordt gebruikt voor het aansturen van virtuele instrumenten, zal het waarschijnlijk nooit verdwijnen, maar feit is wel dat steeds minder mensen externe midi-instrumenten gebruiken als klankgenerator. Sonar had altijd al verschillende midiplug-ins, maar elke miditrack heeft nu standaard in de Inspector een uitgebreide arpeggiator met diverse modi, swing- en gate-parameters, een voorraad arp patterns, een inputfilter om binnenkomende noten in een specifieke toonladder te dwingen en input quantize. Ook kun je midibank en program changes kiezen, of mididelay en transpose toepassen. Verder heeft ook de nieuwste Sonar-versie een midistepsequencer in een apart venster.

Totaalpakket

Veel instrumenten en professionele plug-ins in de Producer-versie kennen we nog van vorige Sonar-versies, zoals de fantastische RGC-suite, met daarin de zeer smakelijke virtuele synths Z3Ta+, Pentagon 1 (ook als vocoder te gebruiken), PSYN II (uit Project 5) en SFZ+ (voor het afspelen van soundfonts en ogg-bestanden). Het Nederlandse Truepianos maakt goed klinkende virtuele vleugels. Sonar X1 Producer bevat er eentje: de Amber. Deze kan niet concurreren met high-end piano libraries, maar dat is ook niet de bedoeling. Truepianos is gewoon lekker flexibel en in een mix werkt de virtuele vleugel prima. Session Drummer wordt nu meegeleverd

In het Cakewalk Sound Center kunnen alle Sonar-gebruikers profiteren van hoogwaardige klanken

Plugins kunnen zeer comfortabel worden beheerd in Sonar

als versie 3. Hiermee programmeer je op een duidelijke manier je eigen akoestische drumpartij. De meegeleverde kits klinken goed en er zijn diverse midipatterns om je op gang te helpen. Wel hadden we ook hier iets meer regelmogelijkheden willen zien: een release-parameter bijvoorbeeld, om te lang doorklinkende toms of snares te kunnen intomen.

Het meest uitgebreide instrument dat wordt meegeleverd, is Dimension Pro. Dit is een workstation met een breed toepassingsgebied en klankaanbod: van een lite orkestbibliotheek tot slices van hiphop-beats en van rockgitaristen tot worldinstrumenten en gezongen frases. Je kunt met Dimension Pro echt alle kanten op.

Beatscape (ook uit Project 5) tenslotte maakt het mogelijk uitgebreid met beats te werken en deze ook naar je eigen hand te zetten.

In de praktijk

Onze testversie van Sonar X1 Producer was behoorlijk vers en moest op sommige punten nog worden bijgeschaafd. Het programma in de versie die wij testten was nog niet geschikt om betrouwbaar producties in te maken. Maar we gaan ervan uit dat Cakewalk het grootste deel van de bugs op het moment dat deze Interface uitkomt, of kort daarna, zal hebben verholpen. We houden je in volgende edities van Interface van de ontwikkelingen op de hoogte.

Met deze test hebben we wel een goed beeld gekregen van de mogelijkheden van het pakket.

Het is duidelijk dat de ontwikkelaars van Sonar X1 heel goed hebben gekeken naar de concurrentie. De beste ideeën uit andere productiepakketten zijn stuk voor stuk geïntegreerd. En met succes, want Sonar X1 heeft de meest flexibele en meest functionele interface van alle daws die momenteel op de markt zijn. Voor de doorgewinterde Sonargebruiker zal het echter wel even wennen zijn. Als je een eigen manier van werken ontwikkeld hebt, kan de nieuwe opzet mogelijk frustrerend zijn. We kunnen alleen maar zeggen: neem de moeite om je in de nieuwe werkwijze te verdiepen, want het werpt sneller dan je denkt zijn vruchten af.

Het enige punt waar we binnen de interface nog verbeteringsmogelijkheden zien, is de instelling van het formaat van bepaalde

onderdelen. Zo zien de instrumentregels binnen het instrumentenrack in de Multidock er te grof uit en zijn ze ook behoorlijk hoog. Als je dit zou kunnen bijstellen, zouden er meer instrumenten onder elkaar in het venster kunnen. Sonar is sowieso een programma dat gebaat is bij een grote monitor (of twee).

Echt verdrietig word je pas van de documentatie: vooral die van de bijgeleverde instrumenten en plug-ins is (net als bij vorige versies) behoorlijk versnipperd. Zo krijg je met pdf, doc- en chm-hulpbestanden te maken, die allemaal ook nog eens verspreid over de harddisk staan. Elke plug-in en elk instrument zou gewoon een helpknop moeten hebben die naar het betreffende bestand verwijst.

Wat dan weer wel heel overzichtelijk is, is het beheer van de vst-instrumenten en andere plug-ins. Zo kun je de menu's waarin de plug-ins verschijnen honderd procent aan je eigen wensen aanpassen. Daar kunnen andere pakketten een voorbeeld aan nemen. Ook het knopje waarmee je alle toetscommando's tijdelijk exclusief naar één plug-in of virtueel instrument kunt sturen – in plaats van naar het hoofdprogramma – zou ik dolgraag ook in andere programma's terug willen zien.

Conclusie

Het is niet voor niets dat Cakewalk de Sonar X1-pakketten als 'nieuwe generatie' bestempelt. De productiesoftware is met de nieuwe interface een stuk gebruiksvriendelijker geworden en er zijn ook inhoudelijk enkele belangrijke elementen toegevoegd: zoals een zeer goed klinkende channel strip en hoogwaardige bewerkingsplug-ins voor vocalen en percussie. Sonar is een van de weinige pakketten die zowel lineair werkende muzikanten/componisten als pattern-georiënteerde producers/dj's voldoende functies biedt binnen één programma. Daarbij is de prijs ook nog eens heel interessant. ■

HET OORDEEL

- + volledig en veelzijdig productiepakket
- + flexibele interface
- + pro channel strip en goede plug-ins
- + voor traditionele en beat-georiënteerde producers
- + aantrekkelijke prijzen
- digitale documentatie deels versnipperd
- geen Mac-versie

Apple specialist for musicians and audio professionals

BEZOEK OOK ONZE WINKEL IN MUZYQ

Openingstijden winkel
 dinsdag t/m vrijdag 13:00 tot 19:00 uur
 zaterdag 10:00 tot 17:00 uur

Atlantisplein 1
 1093 NE Amsterdam

030 - 697 7080
 store@music-it.nl

Apple en:
 Adam, Akai, Apogee, Beyerdynamic, ddrum, Digidesign, DynAudio, Eastwest, Emu, Euphonix, Focal, Genelec, IK Multimedia, Korg, KRK, Kurzweil, M-Audio, Mackie, Motu, Native Instruments, Nord, Pianoteq, Sibelius, SKB, Soundtoys, Stanton, Steinberg, Vienna, Universal Audio, Waves, XLN Audio, Yamaha en vele andere ...

www.music-it.nl